

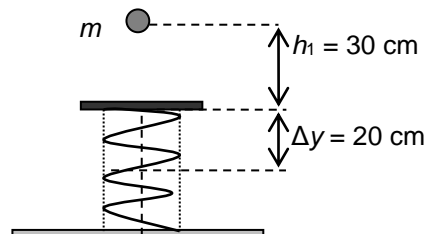
TOLNA MEGYEI SZILÁRD LEÓ FIZIKAVERSENY

Szekszárd, 2016. március 10. 9-12 óra.

11. osztály

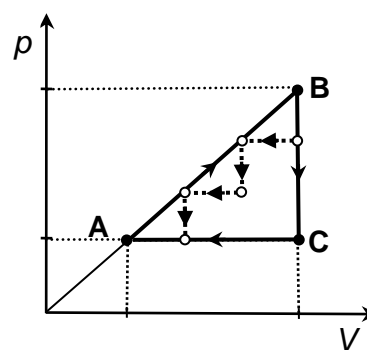
1. Az ábrán látható, alul rögzített, függőleges tengelyű, D rugóállandójú csavarrugó elhanyagolható tömegű vízszintes lapjára egy $m = 200\text{g}$ tömegű gyurmát ejtünk $h_1 = 30\text{ cm}$ magasságból. A gyurma a lapra ragad. A rugó maximális összenyomódása

$$\Delta y = 20\text{ cm} \text{ lesz. } g = 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}.$$

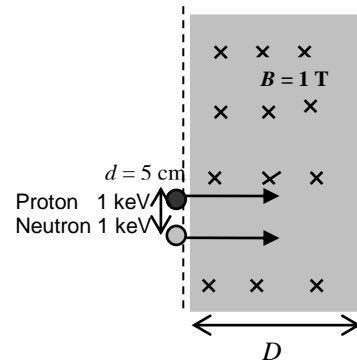
- a) Mekkora a D rugóállandó ?
- b) Mekkora lesz a létrejövő harmonikus rezgőmozgás A amplitúdója és T rezgésideje?
- c) Mekkora h_2 magasságból kellene a gyurmát a rugóra ejteni ahhoz, hogy a rezgőmozgás maximális sebessége $v_{\text{max}2} = 4\text{ m/s}$ legyen?

2. Ideális gáz $p - V$ diagramon az ábrán látható **ABCA** körfolyamatot végzi. A körfolyamat során a gáz legkisebb hőmérséklete Kelvin-skálán T_0 , legnagyobb hőmérséklete pedig, $9T_0$. A **B** állapotból a **C** állapotba vezető folyamat során a gáz mólhője $C_{m,V} = \frac{5}{2}R$.

- a) Határozzuk meg a gázcseppkének szabadsági fokát!
- b) Mennyi a körfolyamat hatásfoka?
- c) Mekkora lenne a körfolyamat hatásfoka, ha gázt a szaggatott vonallal jelzett úton vezetnénk vissza a **B** állapotból az **A** állapotba? A rajzon látható kis derékszögű háromszögek egybevágóak.

3. Egy proton és egy neutron azonos, $E_m = 1 \text{ keV}$ mozgási energiával, párhuzamos sebességgel, merőlegesen egyszerre lépnek be egy $B = 0,1 \text{ T}$ indukciójú mágneses mezőbe. (lásd az ábrát!) A protont a mágneses mező úgy téríti el, hogy a részecske a mezőből ellentétes irányú sebességgel lép ki. A két részecske távolsága belépéskor $d = 5 \text{ cm}$ volt.

- Mekkora a nukleonok sebessége a mágneses mezőbe történő belépéskor?
- Mekkora lesz a részecskék L távolsága abban a pillanatban, amikor a proton elhagyja a mágneses mezőt?
- Mágneses mező hatására mennyit változott meg a *proton-neutron* közötti összenergiája és összimpulzusa? (A részecskék tömegét vegyük egyenlőnek: $m_n = m_p = 1,6 \cdot 10^{-27} \text{ kg}$!. Elemi töltés: $e = 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ C}$.)
- Legalább mekkora a mágneses mező D szélessége?

4. A Paksi Atomerőmű villamosenergia-termelésében rekordot ért el 2015-ben. Az éves termelés 15 834 GWh volt.

- Becsüljük meg, hogy 2015-ben hány $\text{kg } ^{235}\text{U}$ hasadt el az erőmű reaktoraiban?
- Az erőmű reaktoraiban mekkora térfogatú fűtőelemet használtak fel 2015-ben?
- Hány kg szabad neutron keletkezett a reaktorokban tavaly, ha egy atommag hasadásakor átlagosan 2,4 neutron válik szabaddá? Hova lettek ezek a neutronok?

Felhasználható adatok: Egy ^{235}U mag hasadásakor $\varepsilon = 198 \text{ MeV}$ energia szabadul fel. Az erőmű reaktorainak átlagos hatásfoka 33,6 %! A fűtőelemek százalékos ^{235}U tartalmának kezdeti értékét vegyük átlagosan 3,6 %-nak. a „kiegési” szintet pedig 0,6 %-nak! A fűtőelemek sűrűsége 19000 kg/m^3 .

Dr. Kotek László, Dr. Szűcs József
PTE TTK Fizikai Intézet

EREDMÉNYES VERSENYZÉST KÍVÁN A VERSENYBIZOTTSÁG!